

Harrasteilmailun riskikartoitus

Ilmailujohtaja, ylijohtaja Pekka Henttu
29.10.2014

*Vastuullinen liikenne.
Rohkeasti yhdessä.*

Harrasteilmailun kartoitus

Toimeksianto 24.10.2014

Riskikartoituksen perusteella:

- Käydään keskustelu hyväksyttävästä riskitasosta
- Määritetään viranomaisten ja harrasteilmailun toimijoiden roolit ja vastuut huomioiden Trafin ilmailuviranomaisuuden prioriteetit (Euroopan yleisilmailustrategian riskihierarkia)
- Määritetään lyhyen ja keskipitkän aikavälin toimenpiteet harrasteilmailun turvallisuuden parantamiseksi

Projektiryhmä; (Trafi, SIL, SMLL, OTKES)/
Heli Koivu



Ilmailu

Lentotyö

Erikoistehtävät, kuten maa- ja metsätalous-, ilmakehuus-, kartoitus-, tutkimus-, voimajohtojen tarkastus- ja raivaus-, hinaus-, laskuvarjohyppy-, pelastuspalvelu-, liikennevalvonta- sekä metsäpalovartiointi- ja sammutuslennot

Kaupallinen ilmakuljetus

- ilma-aluksen käyttämistä matkustajien, rahdin tai postin kuljetukseen maksua tai muuta korvausta vastaan

Yleisilmailu

- kaikkea muuta ilmailua kuin kaupallista ilmakuljetusta ja lentotyötä

Harrasteilmailu

- purje-, moottoripurje-, ultrakevyt-, autogiro- ja kuumailmapallolentämistä, riippu- ja varjoliitämistä sekä laskuvarjourheilua (ei maksua vastaan)

Harrasteilmailun riskikartoitus - taustaa

- Tilastot sisältävät sekä harrasteilmailun eri osa-alueet että lentokoneilla tapahtuvan yksityisyleisilmailun.
- Ulkopuolelle on rajattu kaikki muu toiminta, kuten lentotyö sekä kaupallinen lentokoulutus.
- Kartoituksen ulkopuolelle on rajattu myös kuumailmapallo- ja helikopteritoiminta, jotka ovat Suomessa pääsääntöisesti kaupallisen toiminnan piirissä.



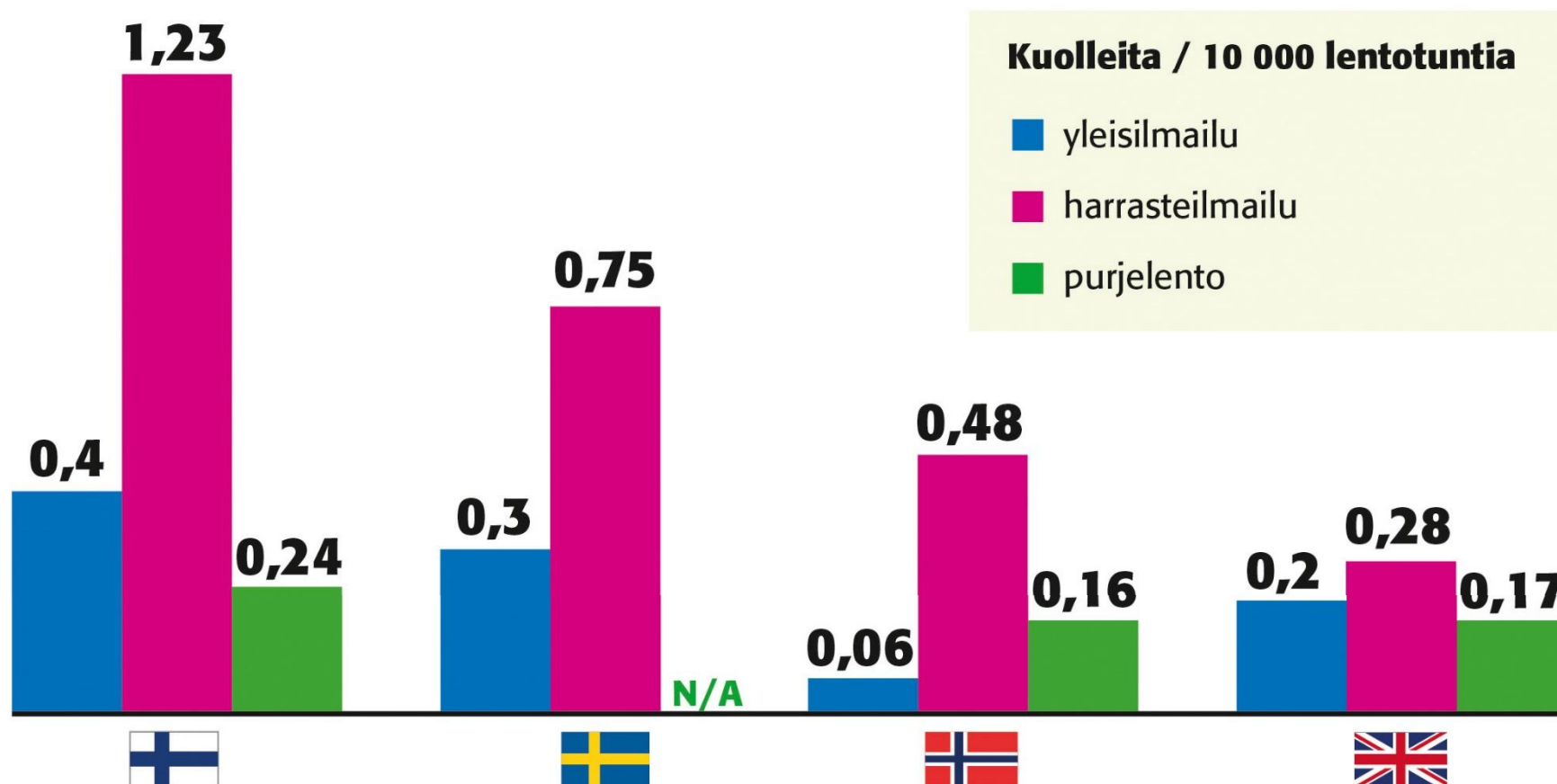
Harrasteilmailun riskikartoitus - taustaa



Keskeiset taustatiedot/lähteet:

- Tilastotiedot onnettomuuksista ja vaaratilanteista: absoluuttiset määrät sekä luvut suhteutettuna suoritteisiin/harrastajamääriin
- Onnettomuustutkintakeskuksen tutkinnat ja niiden turvallisuus-suositukset
- Jo tehdyt analyysit, selvitykset, turvallisuustiedotteet sekä aiempien työryhmien tulokset
- Kansainvälinen vertailu tilanteesta (tilastot, säädökset, käytännöt) keskeisiin vertailumaihin
- Laaja sidosryhmäkysely (noin 840 vastausta)
- Riskityöpajat harrasteilmailun lajeittain ja/tai teemoittain
 - yleisilmailu, ultrat, purje ja moottoripurje, liitimet, laskuvarjot, lentopaikat, isot harraste- ja museokoneet)
- Projektiryhmän työskentely

Kv. vertailua – ei kaupallinen ilmailu



Vuosien 2004–2013 keskiarvo

Keskeiset riskialueet

- Tietoinen tai tiedostamaton riskinotto, omien rajojen tuntemattomuus
- Päätöksentekokyvyn puutteet
- Lennonvalmistelun puutteet
- Hallinnan menetys (erityisesti ultrat lentoonlähtö, lähestyminen, laskeutuminen ja sakkaus)
- Koneiden yhteentörmäys (purjekoneet)
- Omat rajat ylittävä riskinotto, koneen massa/painopiste (laskuvarjohyppytoiminta)
- Lentotuntimäärien hiipuminen (kustannusten nousu)



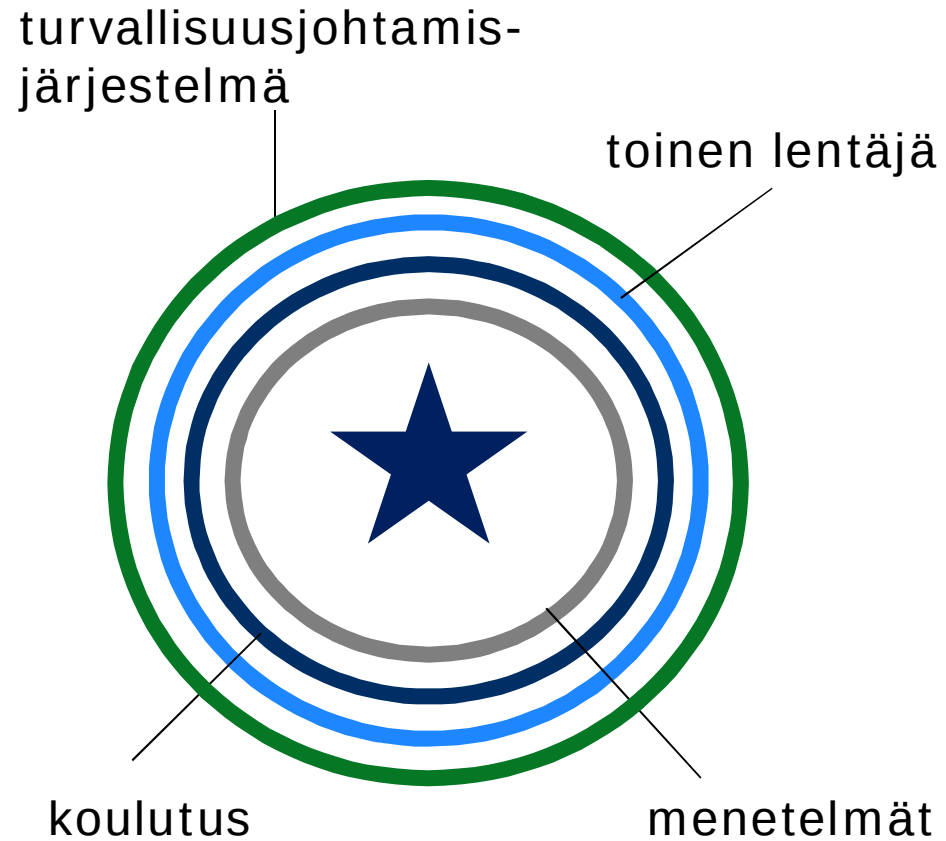
Toimenpide-ehdotuksia

- Yhteisöllisyyden vahvistaminen
- Koulutuksen kokonaisuus
- Yhteistyön lisääminen ja harmonisointi
- Tehokkaan turvallisuusviestinnän lisääminen
- Aloitetun työn jatkaminen

Säätely on viimeinen vaihtoehto



Yhteisöllisyys - suojaverkko



Ammattilentäjä lentoyhtiössä



Yksinäinen harrastelentäjä

Priorisointihierarkia - Trafi



1. Toimintaan osallistumattomat sivulliset
2. Kaupallisen lentoliikenteen maksavat matkustajat
3. Toimintaan osallistuvat sivulliset (esim. lentonäytöksen yleisö, lentoaseman maahenkilöstö)
4. Lentotyöhön osallistuvat /ilmailualalla työskentelevä lentohenkilöstö
5. Muiden kuin kaupallisten lentojen matkustajat
6. Yksityislentäjät ei-kaupallisilla lennoilla

Sääntelyä on tarkasteltava suhteessa yllä olevaan riskihierarkiaan ja siitä johtuvaan suojan tarpeeseen.



Roolit - viranomaiset

OTKES: turvallisuustutkintaviranomainen.

- Trafin ja kaikkien tahojen, joihin turvallisuustutkintojen suositukset kohdentuvat, on panostettava tutkintatulosten aktiiviseen hyödyntämiseen käytännön toimenpiteiksi.

TRAFI: ilmailuviranomainen (sääntely, luvat/hyväksynät ja valvonta)

- sitoutunut EASA EU/EASA yleisilmailun kehityssuunnitelmaan (vähemmän, kevyempää)
- priorisoi toimintaansa
- ei suorita toimijatason turvallisuusjohtamista
- tukee harrasteilmailun turvallisuustyötä



Roolit - harrasteyhteisö

- Osallistuu aktiivisesti ja isolla roolilla (ml. koulutusyhteisö) toimenpidetyöhön.
- Osaamiselle ja erinomaiselle motivaatiolle on löydettävä tehokkaat vaikutuskanavat ja toimintatavat.
- Euroopan yleisilmailun kehityssuunnitelman mukaan yhteisön tulisi tulevaisuudessa ottaa merkittävä kokonaisvastuun toimintansa turvallisuudesta ja sen jatkuvasta kehittämisestä.



Roolit - ilmailija

- Huolehtii oman osaamisensa jatkuvasta ja aktiivisesta ylläpidosta ja kehittämisestä.
- Tunnustaa ja tunnistaa omat rajansa
- Edistää omalta osaltaan hyvää ilmailutapaa (airmanship).

Jokainen ilmailija omassa roolissaan on myös asenteiden lähettäjä.



Miten eteenpäin ?

- sidosryhmätapaaminen – keskustelu tulevaisuudesta, riskitasoista
- yhteisön toimintamallien suunnittelu ja rakentaminen
- toimenpiteiden (41) toteutus
- tulevaisuuden toimintaedellytysten varmistaminen
- viranomaistehtävien siirtosuunnitelma



Ilmailujohtaja

- Turvallisuus ei ole takuutuote – se ei valmistu koskaan
- Turvallisuuskulttuuria ei voi ostaa.
- Sitä on myös vaikea säädellä – yhteisön/toimijan tulee kehittää se itse ja kasvaa siihen yhdessä jäsentensä kanssa.

Tämä edellyttää kokemusta, tosiasiallista vastuunkantoa ja johtajuutta.

- Meillä on hyvät edellytykset nostaa Suomen harrasteilmailu uudelle tasolle.



... ettei kukaan joutuisi kohtaamaan
tiedostamattomia riskejä



... jotta tunnistaisi ja tunnustaisi omat rajoituksensa.